

Planetary Health Report Card (Tıp) 2026:

Karadeniz Teknik Üniversitesi

2025–2026 Yazar Takımı:

- Öğrenciler: *Aylin Yıldırım, Nermin Saka, Ömer Turan, Hanife Gül Yıldırım, Sultan Sarıal, Zeinab Danaei*
- Fakülte mentörü: *Dr. Öğretim Üyesi Selçuk Akturan*

*Birincil İletişim: Aylin Yıldırım aylinyildirimn@gmail.com

Sonuçların Özeti

Genel Not	D
Müfredat	C
<ul style="list-style-type: none">KTÜ Tıp Fakültesinin müfredatında gezegensel sağlığa ilişkin içerikler yetersiz bulunmaktadır ve dikey entegresinde eksiklikler vardır ancak her yıl geçen yıl müfredatta daha fazla Gezegensel Sağlığa yer verilmiştir.Eksikliklerini geliştirmeye devam etmektedir.Öneriler : KTÜ Tıp Fakültesinin müfredatında disiplinlerarası bir yaklaşımla içeriği tasarlanmış bir eğitim programına ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun yanında, eğiticilerin kendi müfredat geliştirme faaliyetleri sırasında konuları sorumlu oldukları eğitim programlarında ele almaları konusunda yetkinliklerini artıracak eğitici eğitimlerinin müfredat geliştirme faaliyetlerini destekleyeceği düşünülmektedir.	
Disiplinler Arası Araştırma	C-
<ul style="list-style-type: none">KTÜ Tıp Fakültesinde Gezegensel Sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırmalar Halk Sağlığı departmanı ile sınırlıdır. Mevcut faaliyetlerinin öğretim üyeleri ve öğrenciler için Gezegensel Sağlıkla ilişkili fırsatlar sunma çabalarının şimdiye kadar yeterli olmadığı, geliştirilmesi gerektiği görülmüştür.Öneriler: KTÜ Tıp Fakültesinde gezegensel sağlığa yönelik, öğrenci ve öğretim üyelerinin fikirlerini paylaştıkları, bu konularda çalışma yapmak isteyen öğrencileri araştırmacılarla buluşturan platformlar oluşturulmasını önermekteyiz.	
Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk	D-
<ul style="list-style-type: none">Tıp fakültesinin gezegensel sağlık ile ilgili halka veya hastalara yönelik eğitici faaliyetler (kurslar, eğitici materyal paylaşımı, vb. düzenlenmemektedir. Tıp fakültesine bağlı bulunan hastane ve diğer birimlerde sıfır atık politikası, enerji ve su tasarrufu konusunda farkındalığı artıracak dokümanlar paylaşılmaktadır.Öneriler: KTÜ Tıp Fakültesi'nin, paydaşlarının gezegensel sağlığa yönelik farkındalıklarını artırarak, konu ile ilişkili işbirliğini artıracak girişimlerde bulunmasını önermekteyiz.	
Öğrenci Girişimlerine Destek	D-
<ul style="list-style-type: none">KTÜ Tıp fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı gezegensel sağlık ile ilgili araştırma yapmak isteyen öğrencilere nadiren fırsatlar sunmaktadır.Öneriler: KTÜ Tıp Fakültesi'nin çeşitli disiplinlerden eğiticiler ve öğrencilerin katılımını sağlayarak 'Gezegensel Sağlık birimini kurmasını önermekteyiz. Bu birimin başlıca iş tanımları arasında gezegensel sağlık farkındalıklarını tüm paydaşlarda artırma ve öğrencilere yönelik danışmanlık verme yer almalıdır.	
Kampüs Sürdürülebilirliği	D
<ul style="list-style-type: none">Kampüsün olumsuz çevresel etkileri en aza indirecek "Sıfır Atık Koordinatörlüğü" gibi birimlerinin olduğu, ancak çevresel etkileri bütüncül değerlendiren bir yaklaşımın olmadığı görülmektedir.Öneriler: Kurumun sürdürülebilirliği sağlayacak politikaları geliştirmek için tüm paydaşlar ve konunun uzmanlarının katılımıyla konferans gerçekleştirmesini önermekteyiz. Ortaya çıkacak veriler ile hedefler belirlenmesi, politikalar geliştirilmesini önermekteyiz. Tüm bu politikaların sürdürülebilirliğini sağlayacak, bütüncül bir yaklaşımla süreci yönetecek bir birimin kurulmasını önermekteyiz.	

Amaç Bildirgesi

Gezegensel sağlık, insan sağlığıdır.

Planetary Health Alliance, gezegensel sağlığı “Gezegensel sağlık, insanın Dünya’nın doğal sistemlerini bozmasının insan sağlığı ve yeryüzündeki tüm yaşam üzerindeki etkilerini analiz etmeye ve ele almaya odaklanan, çözüm odaklı, disiplinler arası bir alan ve toplumsal harekettir.” şeklinde tanımlar. Bu tanım bilinçli olarak geniş tutulmuştur; çünkü çevrenin sağlığı etkileyebileceği pek çok yol vardır: su kıtlığı, değişen gıda sistemleri, kentleşme, biyolojik çeşitlilikteki kaymalar, doğal afetler, iklim değişikliği, arazi kullanımı ve örtüsündeki değişimler, küresel kirlilik ve biyokimyasal döngülerdeki değişimler. İnsanlığın sağlığı çevremize bağlıdır ve çevremiz hızla, çoğu zaman yıkıcı biçimde değişmektedir. Dünya Sağlık Örgütü iklim değişikliğini “21. yüzyılda küresel sağlığa yönelik en büyük tehdit” olarak tanımlamış olsa da, birçok sağlık profesyoneli okulunun kurumsal öncelikleri bu tehlikenin aciliyetini yansıtmamaktadır.

Geleceğin sağlık profesyonelleri olarak bizler, insan kaynaklı çevresel değişimlerin hastalarımızın sağlığı üzerindeki etkilerini ele almaya hazırlanmalıyız. Bu hazırlık, sağlık eğitimi veren kurumların sorumluluğundadır. Kurumlarımızı; öğrencileri iklim değişikliğinin ve diğer insan kaynaklı çevresel değişimlerin sağlık üzerindeki etkileri konusunda eğitmek, bu etkileri ve çözümleri daha iyi anlamak için araştırmalar üretmek, ilgili öğrenci girişimlerini desteklemek, sürdürülebilir uygulamaları olabildiğince benimsemek ve çevresel tehditlerden en çok etkilenen topluluklarla etkileşime geçmek konularında hesap verebilir kılmamız zorunludur çünkü iklim değişikliği ve çevresel tehditler, renkli topluluklar, sağlık tehditlerine karşı hassas yaşlı bireyler ve kaynakları sınırlı bölgelerde yaşayanlar gibi kırılgan nüfusları orantısız bir şekilde etkilemektedir. Bu nedenle bu konular doğrudan eşitlik ve adaletle bağlantılıdır.

Sağlık profesyoneli okullarında gezegen sağlığı farkındalığını ve hesap verebilirliğini artırmak amacıyla, öğrencilerin uluslararası ölçekte kendi kurumlarını yıllık olarak değerlendirebilmesi ve karşılaştırabilmesi için bir Gezegensel Sağlık Karnesi (Planetary Health Report Card) oluşturduk. Öğrenci odaklı bu girişim, sağlık profesyoneli okullarını ulusal ve uluslararası düzeyde beş ana kategoriye göre kıyaslamayı amaçlamaktadır: 1) Gezegensel sağlık müfredatı, 2) Sağlık ve çevre alanında disiplinler arası araştırma, 3) Üniversitenin öğrenci gezegen sağlığı girişimlerine desteği, 4) Çevresel sağlık etkilerine odaklanan toplumsal katılım, 5) Okul kampüsünün sürdürülebilirliği

Tanımlar ve Diğer Hususlar

Tanımlar:

- **Gezegensel Sağlık:** Planetary Health Alliance tarafından “insan uygarlığının sağlığı ve onun bağlı olduğu doğal sistemlerin durumu” olarak tanımlanmaktadır. Örneğin iklim değişikliği, biyolojik çeşitliliğin azalması, tarım arazisi ve temiz su kıtlığı, kirlilik gibi konular gezegensel sağlık kapsamına girer. Hem gezegensel sağlık hem de geleneksel “çevre sağlığı” insan sağlığı ile dış çevre arasındaki ilişkiyi inceler; aşırı sıcaklıklar, kimyasallar, vektör kaynaklı hastalıklar gibi etkenler bu kapsamda ele alınır. Ancak gezegensel sağlık, özellikle insan kaynaklı çevresel bozulmaların sağlık üzerindeki olası zararlarıyla ilgilenir. Bu nedenle gezegensel sağlığın insan sağlığı odaklı yaklaşımı, sağlık profesyoneli eğitimi bağlamına oldukça uygundur. Bu raporda “gezegensel sağlık” terimi bu geniş konular bütününe ifade etmek için kullanılmıştır; ancak bir kaynağın bu ölçütü karşılaması için illa “gezegensel sağlık” terimini içermesi gerekmez.
- **Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti:** Royal Colleges Akademisi tarafından, sağlık sisteminde ekonomik, çevresel ve sosyal kısıtlar ile taleplerin dengelenerek gelecekte de kaliteli sağlık hizmeti sağlanabilmesi olarak tanımlanır. Sürdürülebilir bir sağlık sistemi, toplum sağlığını korur, hastalık yükünü azaltır ve sağlık hizmeti kullanımını en aza indirir.
- **Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti Eğitimi (SSH):** Günümüz ve geleceğin sağlık profesyonellerini çevresel olarak sürdürülebilir hizmet sunabilecek bilgi, tutum, beceri ve kapasiteyle donatma sürecidir. Bu, sağlık sektörünün büyük çevresel etkilerini azaltmaya yönelik eğitimidir. Gezegen Sağlığı Eğitimi, bu eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Çünkü sürdürülebilir sağlık hizmetinin gerekliliğini tam olarak anlamak ve sağlığı korumak ile geliştirmek için gereken daha geniş bilgi birikiminin bir parçası olarak gezegensel sağlık bilgisi zorunludur. Kısaca ESH, Sürdürülebilir Sağlık Merkezi'nin (Centre of Sustainable Healthcare) üç Öncelikli Öğrenim Çıktısıyla (Priority Learning Outcomes) kapsanır ve Gezegen Sağlığı Eğitimi bu çıktılardan ilkinin özünü oluştururken, 2 ve 3. öğrenim çıktılarının başarılması için de temel bir gerekliliktir:
 1. Çevre ile insan sağlığının farklı düzeylerde nasıl etkileştiğini tanımlamak.
 2. Sağlık sistemlerinin çevresel sürdürülebilirliğini geliştirmek için gerekli bilgi ve becerileri göstermek.
 3. Doktorun sağlığı koruma ve geliştirme görevini, insan sağlığının yerel ve küresel çevreye bağımlılığı çerçevesinde tartışmak.
- **Tıp Fakültesi/Bölüm vs. Kurum:** Rapor kartında “Tıp Fakültesi” ifadesi yalnızca tıp fakültesi veya bölümünün sunduğu müfredat ve kaynakları kapsar, üniversitenin diğer bölümlerini (örneğin lisans bölümleri, Halk Sağlığı, Toplum Sağlığı gibi ilgili fakülteler) kapsamaz. Buna karşılık “Kurum” ifadesi, üniversitenin tüm kampüslerini kapsayacak şekilde daha geniş anlamda kullanılır. Kaynağın hangi bölümden geldiğine bakılmaksızın, tıp öğrencilerinin makul biçimde erişebildiği her türlü kaynak bu ölçütü karşılar.
- **Çevresel Öykü (Müfredat Bölümü):** Tıp öğrencilerine hasta görüşmelerinde, hastaların maruz kaldığı çevresel risk faktörlerini ortaya çıkarmak için sorulan sorulardır. Tarihsel olarak pestisitler, asbest ve kurşun gibi etkenler bu kapsamda incelenmiştir. Günümüzde ise iklim

değişikliğinin şekillendirdiği çağda, orman yangını dumanına maruz kalma, hava kirliliği veya sel sonrası küf gibi faktörleri de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Temel bileşenler arasında yaşam boyu ikamet edilen yerler, meslek öyküsü, gıda ve su kaynakları (ör. endüstriyel çiftliklerden gelen et, kirli sularda düzenli balıkçılık, temiz içme suyuna erişim) ve hava kirliliğine maruziyet yer alır.

- **Seçmeli Ders:** Öğrencinin “isteğe bağlı” olarak katılabileceği ders veya ders serisidir; temel müfredatın zorunlu parçası değildir. Genellikle prelinik dönemde sunulur ama okuldan okula değişir.
- **Temel Müfredat:** Bir yıl boyunca tüm öğrencilere verilen zorunlu ders materyallerini ifade eder.
- **Staj / Toplumsal Hizmet:** ABD’de tıp öğrencilerinin pediatri, dahiliye, psikiyatri gibi alanlarda yaptıkları kısa süreli (yaklaşık 4–8 hafta) klinik eğitim ve hasta odaklı deneyimlere verilen isimdir. Birleşik Krallık’ta “rotation” veya “placement” olarak adlandırılır.
- **Klinik Rotasyon:** Öğrencilerin oftalmoloji, cerrahi, kardiyoloji gibi alanlarda yaptıkları klinik staj dönemlerini ifade eder.
- **Fizyoterapi vs. Fizik Tedavi:** Bu rapor için her iki terim de birbirinin yerine kullanılabilir; ancak “fizyoterapi” terimi esas alınacaktır.
- **Toplum Örgütleri:** Çoğu kurumda üniversiteye doğrudan bağlı olmayan, çevrenin veya toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenmiş gruplar vardır. Bu rapor kapsamında önemli olanlar, iklim ve sağlık korumasına odaklananlardır. Örneğin yerel dayanışma inisiyatifleri, dezavantajlılara kaynak dağıtım grupları, çevre temizliği ve doğa koruma grupları, topluluk bahçıvanları ve benzeri çevreyle ilgili örgütler. Eğer kurumunuzun yerel gönüllülük imkanları yoksa, kurumunuzun veya fakültenizin işbirliği yaptığı topluluk örgütlerini raporlayabilirsiniz.
- **İklim Adaleti (Climate Justice):** İklim değişikliğinden orantısız şekilde etkilenen toplulukların ve coğrafi bölgelerin aynı zamanda ekonomik ve sosyal açıdan dezavantajlı olması durumudur. Bu “çifte kırılganlık” mevcut sosyal adalet sorunlarıyla birleşir ve bu nedenle iklim krizinin adaletsiz etkilerini azaltacak politika ve uygulamaları gerektirir.
- **Kaynak Çıkarmacılığı (Extractivism):** Doğal kaynakların genellikle büyük miktarlarda çıkarılmasıdır. Antropolojide, özellikle sömürgecilik bağlamında, doğal kaynakların tarihsel olarak el konularak alınması ve bunun ekolojik yıkım ile biyolojik çeşitliliğin kaybına yol açan iş modelleriyle sürdürülmesi anlamında kullanılır.
- **Küresel Güney (Global South):** Ekonomik ve endüstriyel gelişmişliği daha düşük, çoğunlukla güney yarımkürede yer alan ülkeleri ifade eder. Bu ülkeler iklim krizinden orantısız şekilde etkilenmektedir.
- **Düşük Sosyoekonomik Statü (SES):** Gelir, eğitim, etnik köken gibi farklı sosyoekonomik faktörlere göre kırılgan kabul edilen birey veya bölgeler. Bu kırılganlık, sağlık hizmetine erişimde karşılaşılan engeller nedeniyle daha kötü sağlık sonuçlarıyla ilişkilidir.

- **Düşük ve Orta Gelirli Ülkeler (DOGÜ):** Ekonomik refah düzeyi daha düşük ülkeler.
- **Antropojenik:** İnsan faaliyetleri sonucu ortaya çıkan.
- **Marjinalleştirilmiş Topluluklar:** Irk, toplumsal cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, yaş, fiziksel engellilik, dil ve/veya göçmenlik durumu nedeniyle ana akım ekonomik, eğitimsel, sosyal ve kültürel deneyimlerin dışında bırakılan gruplar (Sevelius ve ark., 2020).

Puanlama Matrisi:

- Seçmeli dersler (1 puan): Bu puan, öğrencilerin kendi tercihleriyle seçtikleri içeriklere (örneğin bir modül seçimi veya ek ders serisi) uygulanır. Bu nedenle yalnızca belirli bir öğrenci grubunun bu eğitimi alacağı varsayılır.
- Temel müfredatta kısa süreli işleme (2 puan): Bu puan, konunun temel müfredatta yalnızca yüzeysel biçimde ele alındığı durumlarda verilir. Bu, tüm öğrenci grubunun aynı içeriği aldığı anlamına gelir. Kısaca dahil edilme, örneğin bir yıl boyunca tek bir dersin tek bir slaydında yer alması şeklinde olabilir.
- Temel müfredatta kapsamlı şekilde işleme (3 puan): Bu puan, konunun ayrıntılı şekilde işlendiği ya da farklı yıllarda tekrar tekrar gündeme getirildiği durumlarda verilir. Örneğin, birden fazla ders slaytında ayrılmış bölümlerle veya aynı konunun farklı derslerde ve öğretim formatlarında yer almasıyla gösterilebilir.

Diğer Hususlar:

- Eğer kurumunuzda birden fazla “müfredat yolu” varsa (örneğin Harvard Tıp Fakültesi’nin Pathways ve HST müfredatları gibi), her bir yol için ayrı rapor kartı doldurabilir veya tek bir rapor kartı hazırlayıp puanları ortalayabilirsiniz. Öğrencilerin her bir yol içindeki oranını belirtmeniz önerilir.

2025 yılında güncellenmiş haliyle, 2024/25 Tıp Rapor Kartı Şablonu için her ölçüte göre yapılmış kapsamlı bir literatür taraması mevcuttur. Bu çalışma büyük ölçüde tüm disiplinlere uyarlanabilir ve ilerleyen yıllarda kapsama alanının genişletilmesi planlanmaktadır. 2025 literatür taramasına [buradan](#) erişebilirsiniz.

Gezegensel Sağlık Müfredatı

Bölüm Genel Bakışı: Bu bölüm, gezegensel sağlıkla ilgili konuların tıp fakültesi müfredatına entegrasyonunu değerlendirir. Günümüzün sağlık profesyoneli öğrencileri, iklim değişikliği ve diğer çevresel değişimlerin sağlık üzerindeki etkileriyle mücadelede ön saflarda yer alacaktır. Bu nedenle, öğrencilerin hem bu değişimlerin sağlık etkilerini hem de daha genel anlamda gezegensel sağlık sorunlarını ve ilkelerini anlamak üzere yetiştirilmesi kritik öneme sahiptir.

Vektör kaynaklı hastalıkların coğrafyasındaki değişimler; hava kirliliğinin sağlık sonuçları, çevresel sağlık eşitsizlikleri ve afetlere müdahale ilkeleri gibi konular, her tıp fakültesinin temel müfredatının bir parçası olmalıdır.

Müfredat: Genel

1.1. Tıp fakülteniz, geçen yıl Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti Eğitimi (SSH) veya Gezegensel Sağlık konularında öğrencilere yönelik seçmeli dersler (öğrenci tarafından seçilen modüller) sundu mu?	
Evet, tıp fakültesi geçtiğimiz yıl birden fazla seçmeli ders açtı ve bu derslerin ana odağı SSH/gezegensel sağlık idi. (3 puan)	
Evet, tıp fakültesi geçtiğimiz yıl bir seçmeli ders açtı ve bu dersin ana odağı ESH/gezegensel sağlık idi. (2 puan)	
Tıp fakültesinde SSH/gezegensel sağlık ana odağı olan seçmeli ders bulunmamaktadır , ancak bu konuları içeren bir veya daha fazla seçmeli ders vardır. (1 puan)	
Hayır, tıp fakültesi geçtiğimiz yıl gezegensel sağlık veya ESH ile ilgili herhangi bir seçmeli ders açmamıştır . (0 puan)	
Verilen Puan:	0
<i>Hayır, tıp fakültesi sağlık temalı ya da içeriğinde gezegensel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmeti eğitimi konusu içeren bir seçmeli ders sunmadı.</i>	

Müfredat: İklim Değişikliğinin Sağlık Etkileri

1.2. Tıp fakültenizin müfredatı, aşırı sıcaklar, sağlık riskleri ve iklim değişikliği arasındaki ilişkiyi ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta ayrıntılı olarak işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta kısaca ele alındı. (2 puan)	
Bu konu seçmeli derslerde işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç işlenmedi . (0 puan)	

Verilen Puan:	3
<p><i>Dönem 5 Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde “Çevre Sağlığı ve Çevre Hekimliği” dersinde iklim değişiklikleri ve aşırı sıcaklar arasındaki ilişkiden kısaca bahsedilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 5 Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu ,Halk Sağlığı modülünde “Meslek Hastalıkları” dersinde aşırı sıcak havanın dermatozlar açısından riski arttırdığından bahsedilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 5 Toplum Temelli Staj Bloğu ,Halk Sağlığı modülünde “Küresel Isınma “ dersinde aşırı sıcaklar ve sağlık üzerine etkilerine birkaç slayt boyunca değinilmiştir. Konuyla ilgili sağlık politikalarından bahsedilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 5 Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu ,Halk Sağlığı modülünde, ”Bulaşıcı Hastalık Epidemiyolojisi “ dersinde sağlık riskleri ve aşırı sıcaklar arasındaki ilişkiden bahsedilmiştir. Aşırı sıcak havanın,bulaşıcı hastalıkların mortalitesini arttırdığına kısaca yer verilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 4, Pediatri Staj Bloğu, "Yenidoğanın fizik Muayenesi" dersinde; Nöral Tüp Defekti (NTD) risk faktörleri anlatılırken "Maternal Hipertermi" (annenin vücut ısısının artması) maddesi üzerinde durulmuştur.</i></p> <p><i>Dönem 4, Pediatri Staj Bloğu, "Ürtiker ve Anjioödem" dersinde; Hastalığın etiyolojisi incelenirken, çevresel değişkenlerin immünolojik yanıtı etkileyebildiği belirtilmiş ve bu bağlamda sıcaklık faktörünün de ürtiker tablolarında (örneğin kolinerjik ve fiziksel ürtiker) tetikleyici bir rol oynadığı ifade edilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 4, Solunum ve Dolaşım Staj Bloğu, “Kardiyovasküler Hastalıklardan korunma” dersinde aşırı sıcaklarda normalde sıvı kısıtlaması olan kalp yetmezliği hastalarda sıvı alımının artırabileceğini değinmiş.</i></p> <p><i>Dönem 4, Solunum ve Dolaşım Staj Bloğu, “Mesleki Akciğer Hastalıkları” dersinde sıcaklık altında çalışma etken faktör olarak gösterilmiştir.</i></p>	

1.3. Tıp fakültenizin müfredatı, aşırı hava olaylarının bireysel sağlık ve/veya sağlık sistemleri üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta ayrıntılı olarak işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta kısaca ele alındı. (2 puan)	
Bu konu seçmeli derslerde işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç işlenmedi . (0 puan)	
Verilen Puan:	3

Dönem 5. Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde. "Çevre Sağlığı ve Çevre Hekimliği" dersinde 'Dünyayı Korkutan 10 Çevre Sorunu başlığı altında aşırı hava olayları 2-3 slaytta kısaca yer almıştır.

Dönem 5, Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, "Küresel Isınma" dersinde 2 slaytta aşırı hava olaylarının doğrudan sağlık üzerine etkilerinden kısaca bahsedilmiştir

Dönem 2, Gastrointestinal Sistem kurulu, Fizyoloji dersinde "Vücut sıcaklığı ve düzenlemesi" slaytında ekstrem çevresel sıcaklıkların insan fizyolojisi üzerindeki etkisine bir tablo ile değinilmiştir.

1.4. Tıp fakültenizin müfredatı, iklim değişikliğinin bulaşıcı hastalıkların yayılımı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)

Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)

Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)

Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)

Verilen Puan:

2

Dönem 5. Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, "Küresel Isınma" dersinde tek bir slaytta 'İklim değişikliği ve Ekosistemle İlişkili Sağlık Etkileri' başlığında, su ve besinlerle bulaşan hastalıklara yol açan mikroorganizmaların ekolojilerindeki değişiminden kısaca bahsedilmiş ve ilişkili mikroorganizmalara örnekler verilmiştir.

1.5. Tıp fakültenizin müfredatı, iklim değişikliği ve hava kirliliğinin solunum sağlığı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)

Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)

Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)

Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)

Verilen Puan:

3

Dönem 3, “Dolaşım ve Solunum Sistemi Hastalıkları” komitesinde göğüs hastalıkları dersinde “Astım” slaytında iç ve dış ortam hava kirliliği risk faktörü olarak belirtilmiştir.

Dönem 3, “Dolaşım ve Solunum Sistemi Hastalıkları” komitesinde göğüs hastalıkları dersinde “KOAH” slaytında hava kirliliğinden alevlendirmeyi artıran faktörlerden birisi olarak bahsedilmiştir.

Dönem 3, “Dolaşım ve Solunum Sistemi Hastalıkları” komitesinde patoloji dersinde “Tıkayıcı Solunum Yolları Hastalıkları” slaytında hava kirliliğinin kronik bronşite ve çeşitli hastalıklara sebep olduğu detaylı işlenmiştir.

Dönem 3, “Dolaşım ve Solunum Sistemi Hastalıkları” komitesinde göğüs hastalıkları dersinde “Akciğer Tümörleri” slaytında hava kirliliği risk faktörü olarak gösterilmiştir.

Dönem 5. Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, “Çevre Sağlığı ve Çevre Hekimliği” dersinde ‘Sağlık ve Çevre başlığı altında tek slaytta hava kirliliğinin solunum sistemi hastalıklarının prognozunda etkili olduğundan kısaca bahsedilmiştir

Dönem 5, Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, “Küresel Isınma” dersinde ‘Küresel Isınma ve İklim Değişikliğinin Halk Sağlığına Etkileri’ başlığı altında tek bir slaytta bir maddede iklim değişikliğinin solunum sistemi hastalıklarına olan etkisine yer verilmiştir.

Dönem 5 Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, “Hava Toprak, Besinler ve Sağlık” dersinde hava kirleticilerinin solunum sağlığı üzerine etkileri detaylı ve uzun bir şekilde anlatılmıştır.

Dönem 5. Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, “Meslek Hastalıkları” dersinde hava kirliliğine ve solunum sistemi hastalıklarına sebep olan etmenler detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

Dönem 5, Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, “Sağlığın Korunması ve Geliştirilmesi” dersinde ‘Sağlığın Primordiyal Korunması’ başlığı altında hava kirliliğinin olmamasının (temiz hava olmasının) solunum sistemi hastalıklarını azaltmaya yönelik olduğundan kısaca bahsedilmiştir.

Dönem 5 Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu ,Halk Sağlığı modülünde”Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Epidemiyolojisi “dersinde dış ve iç ortam hava kirliliği ve hava kirleticileri tek slaytta kanserlerle ilişkilendirilmiştir

Dönem 4 Solunum ve Dolaşım Stajı, “Akciğer kanseri” slaytında kimyasal ve radyoaktif gazların solunum sistemi kanser etyolojisinde yer aldığı bahsedilmiştir.

Dönem 4 Dahiliye Staj Bloğu, Onkoloji modülünde “Akciğer Kanseri” slaytında hava kirliliği akciğer kanseri riski olarak bahsedilmiştir.

Dönem 4 Dahiliye Staj Bloğu, Onkoloji modülünde "Kanser Epidemiyolojisi" dersinde hava kirliliğinin akciğer kanseri riski olduğuna değinilmiştir.

Dönem 4, Pediatri Staj Bloğu, "bronşial astım" dersinde; hastalığın patogenezi ve risk faktörleri incelenirken çevresel etmenlerin kritik rolüne değinilmiştir.hava kirliliğinin, solunum sistemi gelişmekte olan çocuk hastalar üzerindeki somut ve doğrudan sağlık etkisinin klinik müfredatta ele alındığını göstermektedir.

Dönem 2, Hastalıkların Biyolojik Temelleri kurulu, Biyokimya dersinde "Serbest Radikal Biyokimyası" slaytında hava kirliliğinin serbest radikal kaynağı olduğundan ve buna bağlı olarak solunum yolu hastalıklarına neden olabileceğinden bahsedilmiştir.

1.6. Tıp fakültenizin müfredatı, iklim değışikliğinin kardiyovasküler sağlık üzerindeki etkilerini (örneğin artan sıcaklıkla ilişkili) ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)

Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)

Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)

Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)

Verilen Puan:

3

Dönem 4, Solunum ve Dolaşım Staj Bloğu, "Kardiyovasküler Hastalıklardan korunma" dersinde aşırı sıcaklarda normalde sıvı kısıtlaması olan kalp yetmezliği hastalarda sıvı alımının artırabileceğini değinmiş.

Dönem 4, Pediatri Staj Bloğu, "Akut Romatizmal Ateş" dersinde 'Eritema marginatum' döküntüsünün 'sıcaklıkta artabileceği' belirtilerek, çevresel sıcaklığın klinik bulguları doğrudan etkileyebileceği gösterilmiştir.

Dönem 5, Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde. "Küresel Isınma" dersinde tek bir slaytta iklim değışikliğı ve sıcak hava dalgalarının doğrudan etkileri maddeler halinde örnek verilirken bir maddesi de kardiyovasküler hastalıklar olarak kısaca örnekler arasında gösterilmiştir.

1.7. Tıp fakültenizin müfredatı, çevresel bozulma ve iklim değışikliğinin ruh sağlığı ve nöropsikolojik etkilerini ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)

Bu konu temel müfredatta kısaca ele alındı. (2 puan)	
Bu konu seçmeli derslerde işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç işlenmedi . (0 puan)	
Verilen Puan:	3
<p><i>Dönem 5. Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, “Küresel Isınma, İklim Değişikliği ve Sağlık” dersinde birer madde ile iklim değişikliğinin doğrudan etkilerine örnek olarak sel sonrası post travmatik stres bozukluğu ve ekosistemle ilişkili sağlık etkilerine ‘göç sonrası psikolojik problemler’ örnek verilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 5 Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde “Göç ve Turizm Sağlığı” dersinde doğal ya da yapay nedenli göçlerin psikososyal risk oluşturabileceğine kısaca değinilmiştir .</i></p> <p><i>Dönem 5. Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, “Su ve Sağlık” dersinde ‘suda psikososyal etkenler’ başlığı altında su azlığı, su kesintisi ve suyun özellikleri birkaç maddede suyun psikososyal etkileri olarak gösterilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 4, Pediatri Staj Bloğu, Çocuk-Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları modülünde, Konsültasyon Liyezon Psikiyatrisi dersinde, Akut Psikoz patogenezinde toksik maddelerin rolünden bahsedilmesi, antropojenik (insan kaynaklı) çevre kirliliğinin bir parçası olan kimyasal toksinlerin, pediatrik popülasyonda nöropsikiyatrik sağlık üzerindeki olası etkilerini gündeme getirmektedir.</i></p>	

1.8. Tıp fakültenizin müfredatı, sağlık, hastaların bireysel gıda ve su güvenliği, ekosistem sağlığı ve iklim değişikliği arasındaki ilişkileri ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta ayrıntılı olarak işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta kısaca ele alındı. (2 puan)	
Bu konu seçmeli derslerde işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç işlenmedi . (0 puan)	
Verilen Puan:	3
<p><i>Dönem 5. Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, “Hava, Toprak, Besinler ve Sağlık” dersinde Toprak Kirliliği, Besin Kirliliği ve Gıda Güvenliği detaylı bir şekilde işlenmiş kirlilik nedenlerine örnek olarak ekosistemde bozulmalar birkaç slaytta ve iklim değişikliği ise tek bir maddede belirtilmiştir.</i></p>	

Dönem 5 Toplum Temelli Sağlık ve Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, “Küresel Isınma “dersinde bir madde ile ekosistemle ilişkili sağlık etkilerine ‘gıda kaynaklarının azalması’ örnek olarak verilmiştir.

Dönem 5. Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, “Su ve Sağlık” dersinde ‘Su ile ilişkili hastalıklar ve Su güvenliği ‘çevresel nedenlerle ve mikroorganizma örnekleriyle 2-3 slaytta ele alınmıştır. Su kirliliğinden kaynaklanan hastalıklardan örnekler verilmiştir.

Dönem 2, Deri Kas İskelet Sistemi Hastalıkları kurulu, Mikrobiyoloji dersinde "Listeria, Erysipelothrix, Bartonella" slaytında kirlenmiş gıda tüketimi ile bulaşabilecek mikroorganizmalardan bahsedilmiştir.

Dönem 2, Deri Kas İskelet Sistemi Hastalıkları kurulu, Mikrobiyoloji dersinde "Enterovirüsler" slaytında su kaynaklarının kirlenmesinin salgınlara neden olabileceğinden kısaca bahsedilmiştir.

Dönem 1, 2. Kurul , Tıbbi Biyoloji dersi "Poligenik ve Multifaktöriyel Hastalıklar" slaytında, hava kalitesindeki bozulmanın ve iklimin multifaktöriyel hastalıklara sebep olabileceği kısaca ele alınmıştır.

Dönem 1, Kurul 1, “Hekimin Topluma Karşı Sorumluluğu “ Panelinde sağlığın temel belirleyeni olarak barınma, temiz su kaynaklarına erişebilme, temiz bir çevrede yaşama, yeterli beslenmeden kısaca bahsedilmiştir

Dönem 4, Cerrahi Bilimler Stajı, Kadın Hastalıkları ve Doğum Modülü, “Teratojenler” dersinde , ‘Methyl Mercury’ başlığı altında, maddenin su kirliliği kaynaklı olduğu, balık-insan geçişi yoluyla biyolojik birikime uğradığı ve fetal dönemde nöron bölünme/migrasyonunu bozarak mikrosefali ve ciddi beyin hasarına yol açtığı açıkça belirtilmiştir.

1.9. Tıp fakültenizin müfredatı, iklim değişikliğinin düşük sosyoekonomik statüye sahip kişiler, kadınlar, renkli topluluklar, yerli halklar, çocuklar, evsiz nüfus ve yaşlı yetişkinler gibi dezavantajlı gruplar üzerindeki orantısız etkilerini ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)

Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)

Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)

Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Bunu kapsayan bir ders, öğrenim hedefi yoktur.

Müfredatta dezavantajlı gruplardan bahsediliyor ama iklim değişikliğinin etkisinden bahsedilmiyor.

1.10. Tıp fakültenizin müfredatı, iklim değişikliğinin dünya genelinde bölgelere göre farklı ve eşitsiz sağlık etkilerini ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)

Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)

Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)

Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)

Verilen Puan:

2

Dönem 5, Toplum ve Aile Hizmetleri Staj Bloğu Halk sağlığı modülünde "Küresel Isınma, İklim Değişikliği ve Sağlık" dersinde birkaç slaytta Avrupa'da sıcak etkisi ve sıcak hava dalgalarına bağlı ölüm hızlarının artması, Kuzey yarımküre ve orta enlemlerde polen artışına bağlı alerji artışı olarak farklı bölgelere ayırarak sağlık etkileri işlenmiştir.

Müfredat: Çevre Sağlığı ve İnsan Sağlığı Üzerindeki Antropojenik Toksinlerin Etkileri

1.11. Tıp fakültenizin müfredatı, endüstriyle ilişkili çevresel toksinlerin (ör. hava kirliliği, pestisitler, mikroplastikler) üreme sağlığı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)

Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)

Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)

Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)

Verilen Puan:

3

Dönem 5. Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde "İş Sağlığı Güvenliği Kavramı ve Geliştirilmesi" dersinde baca temizleme işiyle skrotum kanseri arasındaki ilişkiden bahsedilmiştir. Çevresel kirliliğe sebep olan toksinlerin üreme üzerine etkisi yer almıştır.

Dönem 5. Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde "Meslek Hastalıkları" dersinde "mesleki ürünler sistem hastalıkları" başlığı altında cıva ve kadmiyum maddelerinin üreme sağlığına etkileri, kadmiyumun prenatal etkilerinden, bu maddelerden korunma yöntemlerinden bahsedilmiştir.

Dönem 1, 2. Kurul, Tıbbi Biyoloji dersi, "Prenatal Tanı ve Metodları" slaytında, gebelikte teratojenlerden ve teratojenlere maruz kalmanın fetüs sağlığına etkisinden kısaca bahsedilmiştir.

Dönem 1, 2. Kurul , "Teratojenite, Doğum Defektleri, Prenatal Tanı slaytında" teratojenitenin gebelikteki prensiplerinden, dozundan, maruz kalma zamanından, embriyoya etkisinden detaylarıyla bahsedilmiştir.

Dönem 4, Cerrahi Bilimler Staj Bloğu, Üroloji modülündeki "Erkek İnfertilitesi" dersinde, çevresel toksinlerin erkek fertilitesi üzerinde rol oynayabilecek bir etken olarak belirtilmiştir.

Dönem 4, Cerrahi Bilimler Staj Bloğu, Kadın Hastalıkları ve Doğum modülüne ait "Teratoji" dersinde, çevresel toksin maruziyetinin doğumsal anomali nedenleri arasında bulunduğu değinilmiştir.

Dönem 4, Cerrahi Bilimler Staj Bloğu, Kadın Hastalıkları ve Doğum modülüne , "İnfertilite" dersinde, kuru temizleme solventleri, ağır metaller, pestisitler ve bisfenol A (BPA) gibi endüstriyel kimyasalların, kadın infertilitesini etkileyen kayda değer çevresel etkenler olduğu ifade edilmiştir.

1.12. Tıp fakültenizin müfredatı, üniversitenin bulunduğu çevrede toplumu etkileyen insan kaynaklı çevresel tehditleri ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)

Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)

Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)

Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)

Verilen Puan:

2

Dönem 5. Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, "Su ve Sağlık", "Bulaşıcı Hastalıklar ve Salgın", "Bilimsel ve Tanımlayıcı Araştırmalar" derslerinde Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesinin bulunduğu il olan Trabzon'da geçmiş yıllardaki su kaynaklı salgınlar ile ilgili "Trabzon Vakfikebir ilçesi Akut Gastroenterit salgın incelemesi-Kasım 2006' ve 'Trabzon ili Sürmene ilçesi Nörovirüs Salgını incelemesi -Temmuz 2010' vaka çalışmalarını" araştırmayı yapan hocanın dersinde 2 slaytta kısaca anlatılmıştır.

https://www.bibliomed.org/mnsfulltext/1/khb_006_04-233.pdf?1772547159 yapılan çalışmanın tam hali yer almaktadır. Bu çalışma bizim ders slaytımızda yer almaktadır.

1.13. Tıp fakülteniz, yerli (indigenous) halkların bilgi ve değer sistemlerini gezegensel sağlık çözümlerinin temel bileşenleri olarak ne ölçüde vurguluyor?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)

Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)

Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)

Bu konu hiç işlenmedi. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Müfredatta bunları kapsayan bir içerik yoktur.

1.14. Tıp fakültenizin müfredatı, insan kaynaklı çevresel toksinlerin düşük sosyoekonomik statüye sahip kişiler, kadınlar, renkli topluluklar, çocuklar, evsiz nüfus, yerli halklar ve yaşlı yetişkinler gibi dezavantajlı gruplar üzerindeki orantısız etkilerini ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)

Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)

Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)

Bu konu hiç işlenmedi. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Müfredatta bunları kapsayan bir içerik yoktur.

Müfredat: Sürdürülebilirlik

1.15. Tıp fakültenizin müfredatı, bitki temelli beslenmenin çevresel ve sağlık açısından ortak faydalarını ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)

Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)

Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)

Bu konu hiç işlenmedi. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Çeşitli derslerde ve slaytlarda bitki temelli beslenmenin sağlık açısından olumlu etkilerinden bahsedilmiş olup çevresel ve sağlık olarak birlikte ortak faydalarından bahsedilmemiştir.

1.16. Tıp fakültenizin müfredatı, sağlık sistemlerinin karbon ayak izini ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta ayrıntılı olarak işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta kısaca ele alındı. (2 puan)	
Bu konu seçmeli derslerde işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç işlenmedi . (0 puan)	
Verilen Puan:	2
<p><i>Dönem 5. Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde ‘‘Sağlık açısından atık yönetimi’’ slaytında tehlikeli atık olarak grupladığı bazı kategoriler açıklayıp bunlar arasında da; hastanelerden, tıp merkezlerinden, kliniklerden kaynaklanan tıbbi atıklar,farmasötik ilaç atıkları, havayla/suyla temas ettiğinde çok zehirli gazları serbest bırakan madde ve preparatlar ve bu maddelerin bertarafı sırasında ortaya çıkan maddelerin; su ve toprak gibi kirleticiler olmasının yanı sıra hava kirleticileri olarak yer alan tehlikeli atıklar olduğu ele alınmıştır.</i></p>	

1.17. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, sürdürülebilir klinik uygulamanın aşağıdaki bileşenlerini <u>temel müfredatta</u> kapsıyor mu? (her biri için ayrı puan verilir)	Puan
Aşırı tıbbileştirme, aşırı tetkik ve/veya aşırı tedaviden kaçınmanın sağlık ve çevresel ortak faydaları (2 puan)	2
İlaçların çevresel etkisi ve aşırı reçete etmenin iklim sağlığına verdiği zarar. Alternatif olarak mümkün olduğunda “ deprescribing ” (gereksiz ilaçların bırakılması) eğitimi ve bunun sağlık/çevresel faydaları. (2 puan)	0
Uygun durumlarda ilaç dışı yöntemlerle (ör. tip 2 diyabet için egzersiz veya yoga dersleri; ruh sağlığı için bahçecilik gibi sosyal grup etkinlikleri; bisiklet gibi aktif ulaşım yöntemleri) hastalıkların yönetiminin sağlık ve çevresel ortak faydaları . Bu yaklaşım İngiltere’de “sosyal reçeteleme (social prescribing)” olarak bilinir. (1 puan)	0
Cerrahi sağlık hizmetlerinin gezegensel sağlık ve iklim krizi üzerindeki etkisi ve bunun nasıl azaltılabileceği. (1 puan)	0
Anestezik gazların sağlık hizmetleri karbon ayak izi üzerindeki etkisi ve bu etkinin azaltılma yolları (ör. total intravenöz anestezi ya da daha az zararlı gaz seçeneklerinin tercih edilmesi). (1 puan)	0
İnhalerlerin sağlık hizmetleri karbon ayak izi üzerindeki etkisi ve ölçülü doz inhaleler yerine kuru toz inhalelerin çevresel faydaları. (1 puan)	0
Sağlık kliniklerinde atık üretimi ve klinik faaliyetlerde atık azaltma stratejileri (ör. yatan veya ayaktan tedavi ortamlarında tek kullanımlık malzemeler). (1 puan)	1
<p><i>Dönem 5, Toplum ve Aile Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde, ‘‘Sağlık Açısından Atık Yönetimi’’ dersinde, tıbbi atıklardan, depolamalarından ve uzaklaştırılmalarından detaylı bir şekilde bahsedilmiştir.Fakültemizden ve üniversitemizden örnekler gösterilmiştir.Atıkların çevresel</i></p>	

zararı olmayacak şekilde kontrollü giderilmesine yönelik önerilerde bulunmuştur. İsrافی azaltmaya yönelik stratejilerden bahsedilmemiştir.

Dönem 5, Toplum ve Aile Hizmetleri Staj Bloğu, Aile Hekimliği modülünde, “Periyodik Sağlık Muayeneleri” dersinde, dördüncül korumayı ‘ bireyleri tıbbi müdahalelerden, iyiden daha fazla zarar verebilecek olanlardan korumak için alınan önlem ’ olarak tanımlamıştır.

Dönem 5, Toplum ve Aile Hizmetleri Staj Bloğu, Aile Hekimliği modülünde, “Biyopsikososyal Yaklaşım” dersinde, biyopsikososyal yaklaşımın kişinin beden, ruhen ve sosyal olarak iyi olması esasına dayandığından ve hasta merkezli yaklaşım sergilenmesinden detaylı bahsedilmiştir.

Dönem 2, Hastalıkların Biyolojik Temelleri kurulu, Mikrobiyoloji dersinde "Biyogüvenlik ve Biyolojik Materyalle Çalışma İlkeleri" slaytında klinik atık üretiminden, atıkların sınıflandırılmasından ve geri dönüşüm durumlarından bahsedilmiştir.

Müfredat: Klinik Uygulamalar

1.18. Hasta görüşmeleri için verilen eğitimlerde, tıp fakültenizin müfredatı öğrencileri iklim değişikliğinin sağlık etkileri hakkında hastalarla konuşma stratejileri ile tanıştırıyor mu?

Evet, **temel** müfredatta iklim değişikliği hakkında hastalarla konuşma stratejileri öğretilmektedir. (2 puan)

Evet, **seçmeli** derslerde iklim değişikliği hakkında hastalarla konuşma stratejileri öğretilmektedir. (1 puan)

Hayır, iklim değişikliği hakkında hastalarla konuşma stratejileri **öğretilmemektedir**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Müfredatta bunları kapsayan bir içerik yoktur.

1.19. Hasta görüşmeleri için verilen eğitimlerde, tıp fakültenizin müfredatı çevresel öykü ya da maruziyet öyküsü alma stratejilerini içeriyor mu?

Evet, **temel** müfredatta çevresel öykü alma stratejileri yer almaktadır. (2 puan)

Sadece **seçmeli** derslerde çevresel öykü alma stratejileri öğretilmektedir. (1 puan)

Hayır, müfredatta çevresel öykü alma stratejileri **yer almamaktadır**. (0 puan)

Verilen Puan:

2

Dönem 5, Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde görevlendirilen öğrenciler “Çevresel öykü alma becerisi uygulama ödevi” olarak örnek bir anamnez formu

hazırlamışlardır ve diğer öğrencilere sunmuşlardır. Alanında ilgili hocalarca değerlendirilmiştir. Öğrenciler de kendi arasında karşılıklı tartışmıştır.

Dönem 5, Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde "Çevre Sağlığı ve Çevre Hekimliği" dersinde çevre sağlığı sorunlarının çözümü başlığının altında çevre öyküsü alma konusunda yardımcı sorulardan bahsedilmiştir.

Dönem 5, Toplum Temelli Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde "İş Sağlığı Güvenliği Kavramının Geliştirilmesi" dersinde ayrıntılı meslek öyküsü başlığı altında çevre anamnezine yönelik ipuçları bulunmaktadır.

Dönem 5, Toplum Temelli Sağlık Hizmetleri Staj Bloğu, Halk Sağlığı modülünde "Çevre Sağlığı ve Çevre Hekimliği" dersinde olası çevre kaynaklı sağlık sorunlarının hangi çevre etkeninden kaynaklanabileceği derinlemesine işlenmiştir.

Dönem 4'teki tüm staj bloklarında, ilgili klinik disipline özgü hasta profillerine yönelik anamnez alma eğitimleri yer almaktadır. Bu eğitimler kapsamında, öğrencilere detaylı anamnez alma becerisinin kazandırılması hedeflenmektedir. Kullanılan standart anamnez formları, hastanın mesleki geçmişi, özgeçmişi ve tıbbi tedavi öyküsü gibi çevresel ve mesleki maruziyeti değerlendirmeye yönelik kritik başlıkları içermektedir.

Müfredat: Gezegen Sağlığı İçin İdari Destek

1.20. Tıp fakülteniz şu anda Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSH)/gezegenel sağlık eğitimi uygulamaya koyma ya da geliştirme sürecinde mi?

Evet, tıp fakültesi şu anda SSH/gezegenel sağlık eğitiminde **önemli** iyileştirmeler yapma sürecindedir. (4 puan)

Evet, tıp fakültesi şu anda SSH/gezegenel sağlık eğitiminde **küçük ölçekli** iyileştirmeler yapma sürecindedir. (2 puan)

Hayır, gezegenel sağlık eğitiminde devam eden herhangi bir **iyileştirme bulunmamaktadır**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Hayır, gezegenel sağlık eğitiminde devam eden herhangi bir iyileştirme bulunmamaktadır.

1.21. Yukarıda belirtilen gezegenel sağlık / Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSH) konuları temel müfredata ne kadar iyi bir şekilde uzunlamasına (longitudinal) entegre edilmiştir?

Gezegenel sağlık/SSH konuları tıp fakültesi temel müfredatına **iyi bir şekilde** entegre edilmiştir. (6 puan)

Gezegensel sağlık/SSH konularının bir kısmı temel müfredata uygun şekilde entegre edilmiştir. (4 puan)	
Gezegensel sağlık/SSH entegre edilmemiştir, yalnızca bağımsız bir/birkaç ders şeklinde ele alınmıştır. (2 puan)	
Sürdürülebilir sağlık hizmetleri eğitimi çok azdır ya da hiç yoktur . (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Sürdürülebilir sağlık hizmetleri eğitimi hiç yoktur.	

1.22. Tıp fakülteniz, gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerini müfredat boyunca bir tema olarak entegre etmeyi özel olarak denetleyen ve sorumluluk üstlenen bir öğretim üyesi istihdam ediyor mu?	
Evet, tıp fakültesinde gezegen sağlığı ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin müfredata entegrasyonunu denetlemekten sorumlu özel bir öğretim üyesi/personel vardır . (1 puan)	
Hayır, tıp fakültesinde bu entegrasyondan sorumlu özel bir öğretim üyesi/personel bulunmamaktadır . (0 puan)	
Verilen Puan:	0
<i>Hayır, tıp fakültesinde gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin müfredat entegrasyonunu denetlenmesinden sorumlu belirli bir fakülte/personel üyesi yoktur.</i>	

1.23. Sağlık meslekleri müfredatınız, sağlık üzerindeki çevresel ve yapısal belirleyicileri ele almak için sivil katılım / savunuculuk eğitimi içeriyor mu?	
Bu konu temel müfredatta ayrıntılı olarak işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta kısaca ele alındı. (2 puan)	
Bu konu seçmeli derslerde işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç işlenmedi . (0 puan)	
Verilen Puan:	0
<i>Hayır bu konu hiç işlenmedi.</i>	

Bölüm Toplamı (34 / 75 üzerinden)	45.3%
--	--------------

Disiplinler arası Araştırma

Bölüme Genel Bakış: *Bu bölüm, kurum genelinde gezegen sağlığına yönelik disiplinlerarası araştırmaların niteliğini ve niceliğini değerlendirmektedir. Sağlık ile çevre arasındaki etkileşimler karmaşık ve çok faktörlüdür. İklim değişikliği uzun süredir çevre bilimi perspektifinden kapsamlı bir şekilde incelenmiş olsa da, gezegen sağlığı yeni gelişen bir alandır. Önde gelen sağlık kurumları olarak, yetenekli araştırmacılar ve araştırma kaynaklarına sahip olan kurumların, iklim değişikliğinin ve insan kaynaklı çevresel toksinlerin sağlık üzerindeki etkilerini araştıran çalışmalara fon sağlaması gerekir. Bu yükümlülük özellikle önemlidir çünkü kamuoyu ve politika yapıcılar, iklim değişikliğinin insan sağlığı üzerindeki sonuçları vurgulandığında daha fazla dikkat göstermektedir.*

2.1. Kurumunuzda gezegen sağlığı araştırmaları ve sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirlik araştırmaları yürüten araştırmacılar var mı?

Evet, **kurumda** araştırma odağı **doğrudan** gezegen sağlığı veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri/veterinerlik hizmetleri olan öğretim üyeleri bulunmaktadır. (3 puan)

Evet, **kurumda** bireysel öğretim üyeleri gezegen sağlığı veya sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirlik ile **ilgili** araştırmalar yürütmektedir ya da ulusal/uluslararası bir sürdürülebilirlik çalışma grubuna üyedir; ancak bu onların birincil araştırma odağı değildir. (2 puan)

Evet, **kurumda** sürdürülebilirlik araştırmacıları bulunmaktadır, ancak bunlar doğrudan sağlık hizmetleri ile ilişkili değildir. (1 puan)

Hayır, **kurumda** şu anda gezegen sağlığı ve/veya sürdürülebilirlik araştırmacısı **bulunmamaktadır**. (0 puan)

Verilen Puan:

3

Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ana bilim dalındaki öğretim üyelerimizden çevre sağlığı ile ilgili araştırmalar yapmış ve yapan araştırmacılarımız var.

<https://avesis.ktu.edu.tr/yayin/4b5c3c33-c0ec-44f4-9868-d613a0b48961/climate-change-and-water-related-diseases-a-bibliometric-knowledge-map-topic-modeling-and-content-analysis>

2.2. Kurumunuzda disiplinler arası gezegen sağlığı araştırmaları için özel bir bölüm veya enstitü var mı?

Kurumda disiplinlerarası gezegen sağlığı araştırmaları için **en az bir** özel bölüm veya enstitü bulunmaktadır. (3 puan)

Şu anda böyle bir bölüm/enstitü **yoktur**, ancak önümüzdeki 3 yıl içinde açılması **planlanmaktadır**. (2 puan)

İş ve Çevre Sağlığı bölümü vardır, ancak gezegen sağlığı araştırmalarına yönelik disiplinlerarası bir bölüm veya enstitü bulunmamaktadır. (1 puan)

Hiçbir özel bölüm veya enstitü **yoktur**. (0 puan)

Verilen Puan:	3
<p><i>Karadeniz Teknik Üniversitesi bünyesinde "Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi" bulunmaktadır. Merkezin misyonu bölge, kırsal/kent ölçeğinde doğal ve yapı çevre sorunlarının belirlenmesi ve çözümüne yönelik disiplinler arası projeler geliştirmek; çevre ve şehircilik alanlarında planlama ve tasarım faaliyetlerini yürütmek; kamu kurumları, belediyeler ve özel kuruluşlarla iş birliklerini koordine etmek ve alana ilişkin bilimsel araştırma ve uygulamalarla ülkenin bilgi birikimine katkı sağlamaktır. Karadeniz Teknik Üniversitesi bünyesinde Teknoloji Transferi Uygulama ve Araştırma Merkezinde bazı gezegenel sağlık araştırmaları da Tıp fakültesi ile birlikte yürütülmektedir. İklim değişikliği çalışma grubunda Harita Mühendisliği, Makina Mühendisliği, Mimarlık, Şehir ve Bölge Planlama gibi bölümlerden hocalar yer almaktadır.</i></p> <p>https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/karadeniz-teknik-universitesi-cevre-sorunlari-uygulama-ve-arastirma-merkezi-yonetmeli-30381 https://www.ktu.edu.tr/cevreuam https://www.ktu.edu.tr/cevreuam/iklimdegisikligi</p>	

2.3. İklim değişikliğinden ve çevresel adaletsizlikten orantısız şekilde etkilenen toplulukların, kurumunuzdaki araştırma gündemine katkıda bulunması veya karar vermesi için bir süreç var mı?	
Evet, iklim değişikliği ve çevresel adaletsizlikten etkilenen topluluk üyeleri, iklim + çevre araştırma gündeminde karar alma gücüne sahiptir. (3 puan)	
Evet, bu topluluk üyeleri, iklim + çevre araştırma gündeminde danışmanlık rolüne sahiptir. (2 puan)	
Hayır , ancak topluluk üyelerinin araştırma gündemine danışmanlık yapmasını veya karar vermesini sağlayacak bir süreç oluşturma yönünde mevcut girişimler vardır. (1 puan)	
Hayır, böyle bir süreç yoktur ve oluşturma yönünde bir girişim de bulunmamaktadır . (0 puan)	
Verilen Puan:	0
<i>Böyle bir süreç yoktur.</i>	

2.4. Kurumunuzda sağlık ve çevreyle ilgili kampüs kaynaklarını merkezileştiren, kolay kullanılabilir ve yeterince kapsamlı bir web sitesi var mı?	
Evet, sağlık ve çevreyle ilgili kampüs kaynaklarını merkezileştiren , etkinlikler, gezegen sağlığı liderleri ve fon fırsatlarını kapsayan kolay kullanılabilir, kapsamlı bir web sitesi vardır. (3 puan)	
Evet, sağlık ve çevre kaynaklarını merkezileştirmeye çalışan bir web sitesi vardır, ancak kullanımı zordur, güncel değildir veya yeterince kapsamlı değildir. (2 puan)	
Kurumun Sürdürülebilirlik Ofisine ait bir web sitesi vardır, sağlık ve çevreyle ilgili bazı kaynaklar içerir. (1 puan)	
Hayır, böyle bir web sitesi yoktur . (0 puan)	

Verilen Puan:	1
<i>Karadeniz Teknik Üniversitesi bünyesinde "Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi"bulunmaktadır.</i>	
https://www.ktu.edu.tr/cevreuam	

2.5. Kurumunuz yakın zamanda gezegen sağlığıyla ilgili bir konferans veya sempozyum düzenledi mi?	
Evet, kurum son bir yıl içinde gezegen sağlığı ile ilgili en az bir konferans veya sempozyum düzenlemiştir. (4 puan)	
Evet, kurum son bir yıl içinde sürdürülebilir sağlık hizmetleri/veterinerlik ile ilgili en az bir konferans veya sempozyum düzenlemiştir. (3 puan)	
Evet, kurum son üç yıl içinde gezegen sağlığı / sürdürülebilir sağlık hizmetleri/veterinerlik ile ilgili bir konferans düzenlemiştir. (2 puan)	
Hayır, kurum doğrudan konferans düzenlememiştir, ancak yerel bir gezegen sağlığı etkinliğine maddi destek sağlamıştır. (1 puan)	
Hayır, kurum son üç yıl içinde gezegen sağlığı ile ilgili bir konferans düzenlememiştir. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
<i>Hayır böyle bir konferansa ev sahipliği yapılmadı.</i>	

2.6. Kurumunuz ulusal veya uluslararası bir gezegensel sağlık ya da SSH organizasyonuna üye mi?	
Evet, kurum ulusal veya uluslararası bir gezegensel sağlık ya da SSH organizasyonuna üyedir. (1 puan)	
Hayır, kurum böyle bir organizasyona üye değildir . (0 puan)	
Verilen Puan:	0
<i>Hayır, Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi böyle bir organizasyona üye değildir.</i>	

Bölüm Toplamı (7 / 17 üzerinden)	41.2%
---	--------------

Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk

Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, bir okulun gezegen sağlığı ile ilgili toplum temelli çalışmalar ve savunuculuk faaliyetlerine katılımını değerlendirir. Gezegen sağlığı üzerine araştırma yapmak ve öğretmek gereklidir, ancak tek başına yeterli değildir. Kurumların aynı zamanda, çevresel sağlık zararlarından en çok etkilenen topluluklarla doğrudan etkileşim kurması kritik önemdedir. İklim değişikliği, büyük ölçüde güce ve kaynaklara sahip olanlar tarafından yaratılmış olsa da, etkileri orantısız biçimde yetersiz kaynaklara sahip topluluklar ve renkli topluluklar üzerine düşmektedir. Bu nedenle kurumlar: iklim değişikliği ve kirlilikten etkilenen yerel topluluklarla ortaklık kurmalı, çevresel sağlık tehditleri hakkında bilgi paylaşmalı, değişim için birlikte savunuculuk yapmalı, öğrencilere bu çalışmalara katılma fırsatları sunmalıdır.

3.1. Kurumunuz, gezegen sağlığını ve çevre sağlığını teşvik etmek için topluluk kuruluşlarıyla ortaklık yapıyor mu?

Evet, kurum gezegen ve çevre sağlığını teşvik etmek için **birden fazla** topluluk kuruluşuyla anlamlı ortaklıklar yürütmektedir. (3 puan)

Evet, kurum gezegen ve çevre sağlığını teşvik etmek için **bir** topluluk kuruluşuyla anlamlı bir ortaklık yürütmektedir. (2 puan)

Hayır, kurum topluluk kuruluşlarıyla ortaklık yapmamaktadır, ancak gezegen sağlığı ile ilgili toplum odaklı etkinliklere katılmaktadır. (1 puan)

Hayır, böyle bir anlamlı topluluk ortaklığı **bulunmamaktadır**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Hayır, böyle aktif bir partnerliği yoktur.

3.2. Kurumunuz, gezegen sağlığıyla ilgili topluma yönelik dersler veya etkinlikler sunuyor mu?

Evet, kurum her yıl en az bir kez topluma yönelik dersler veya etkinlikler sunmaktadır. (3 puan)

Evet, kurum her yıl en az bir kez topluluğa açık dersler veya etkinlikler sunmaktadır, ancak bunlar öncelikli olarak toplum/halka yönelik oluşturulmamıştır. (2 puan)

Evet, kurum topluma yönelik ders veya etkinliklerin tanıtımını yapmıştır, ancak bu ders veya etkinliklerin planlanmasına dahil olmamıştır. (1 puan)

Hayır, kurum böyle topluma yönelik dersler veya etkinlikler sunmamıştır. (0 puan)

Verilen Puan:

3

KTÜ Farabi Hastanesi Atık Yönetimi Birimi , Trabzon Ortahisar Belediyesi ile birlikte halkın da katılımına açık olan "sahilde çevre temizleme" etkinliği düzenler. Ayrıca fakültemize bağlı Farabi hastanesindeki sağlık çalışanları, sosyal medyada bir hesap oluşturmuştur. Instagram 'da

"ktufarketfarkyarat" kullanıcı adıyla oluşturulan bu hesapta çevre kirliliğine karşı bilgilendirici ve teşvik edici materyaller düzenli olarak paylaşılmaktadır.

<https://www.instagram.com/ktufarketfarkyarat/>

<https://www.ktu.edu.tr/farabi/haber/hastanemizin-saglikcilari-cevrede-iyilestiriyor>

3.3. Kurumunuz, üniversite güncel duyurularında gezegen sağlığı ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleriyle ilgili konulara düzenli olarak yer veriyor mu?

Evet, tüm öğrenciler **düzenli** olarak yalnızca gezegen sağlığı ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetlerine ayrılmış duyurular almaktadır. (2 puan)

Evet, **bazı** derslerin güncel duyurularında düzenli olarak gezegen sağlığı ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri konularına yer verilmektedir. (1 puan)

Hayır, öğrenciler gezegen sağlığı veya sürdürülebilir sağlık hizmetleriyle ilgili herhangi bir duyuru **almamaktadır**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Hayır, öğrenciler gezegesel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri konulu duyurular almaz.

3.4. Kurum veya kuruma bağlı afile hastaneleri, mezuniyet sonrası sağlık profesyonellerinin gezegen sağlığı ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri konularındaki bilgi ve becerilerini meslek yaşamları boyunca güncel tutmalarını sağlamak amacıyla mesleki eğitim faaliyetleri yürütüyor mu?

Evet, **kurum** veya kuruma bağlı **afile hastaneleri**, mezuniyet sonrası sağlık çalışanlarına yönelik gezegen sağlığı ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleriyle ilgili birden fazla yüz yüze veya çevrim içi kurs sunmaktadır; bunlardan en az birinin temel odak noktası gezegen sağlığıdır. (2 puan)

Evet, **kurum** veya kuruma bağlı **afile hastaneleri**, mezuniyet sonrası sağlık çalışanlarına yönelik gezegen sağlığı ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleriyle ilgili bir kurs sunmaktadır. (1 puan)

Hayır, mezuniyet sonrası sağlık çalışanları için bu konulara yönelik erişilebilir bir kurs **bulunmamaktadır**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Mezuniyet sonrasında sorumlu birimler için bu tür erişilebilir kurslar yoktur.

3.5. Kurumunuz veya bağlı eğitim hastanelerinizin, hastalara yönelik çevresel sağlık maruziyetleri hakkında erişilebilir eğitim materyalleri var mı?

Evet, **kurum** veya **tüm bağlı hastaneler** hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyallerine sahiptir. (2 puan)

Evet, **bazı bağlı hastaneler** hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyallerine sahiptir. (1 puan)

Hayır, hiçbir bağı tıp merkezi hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyallerine sahip değildir. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Mevcut değildir.

3.6. Kurumunuz veya bağı eğitim hastanelerinizin, iklim değişikliğinin sağlık etkileri hakkında hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyalleri var mı?

Evet, **kurum** veya **tüm bağı hastaneler** hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyallerine sahiptir. (2 puan)

Evet, **bazı bağı hastaneler** hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyallerine sahiptir. (1 puan)

Hayır, hiçbir bağı tıp merkezi hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyallerine sahip değildir. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Mevcut değildir.

Bölüm Toplamı (3 / 14 üzerinden)

21.4%

Öğrenci Liderliğindeki Gezegenel Sağlık Girişimlerine Destek

Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, öğrenciler tarafından yürütülen gezegenel sağlık girişimlerine yönelik kurumsal desteği değerlendirir. Buna finansman, burslar, programlar ve öğrenci toplulukları dahildir. Gezegenel sağlık henüz genç bir alandır ve geleceği doğrudan iklim değişikliği tarafından şekillenecek olan gençler, genellikle bir kurumda bu alana ilk adım atan kişiler olur. Kurumların, öğrencilerin sürdürülebilirlik kalite iyileştirme (Kİ) girişimlerine katılmalarını, ilgi alanlarında mentörler bulmalarını ve gezegenel sağlık projeleri için finansman almalarını sağlamaları beklenir.

4.1. Kurumunuz, sürdürülebilirlik girişimi/Kİ projesi yürütmek isteyen öğrencilere destek veriyor mu?	
Evet, kurum ya öğrencilere sürdürülebilirlik girişimlerini/Kİ projelerini hayata geçirmeleri için hibe sunmaktadır ya da sürdürülebilirlik Kİ projeleri çekirdek müfredatın bir parçasıdır. (2 puan)	
Evet, kurum öğrencileri sürdürülebilirlik Kİ projelerine (staj veya uzunlamasına eğitim gerekliliklerini karşılamak için) teşvik etmekte ve öğrencilerin bu projelerde başarılı olabilmesi için kaynaklar sağlamaktadır; fakat öğrencilere ayrılmış finansman yoktur ve katılım zorunlu değildir. (1 puan)	
Hayır, kurum sürdürülebilirlik girişimleri veya Kİ projeleri için fırsatlar ya da destek sunmamaktadır. (0 puan)	
Verilen Puan:	1
<i>Kurum "Sıfır Atık" ve "İklim Uyum" projeleri kapsamında projeler açmıştır, ancak bunlar tıp öğrencilerine özel değildir.</i>	
https://ktu.edu.tr/tr/projecagrisi/sifir-atik-hibe-programi-zero-waste-grant-programme-zwgo-cagrisi-acildi	

4.2. Kurumunuz öğrencilere gezegenel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmaları yapma fırsatı sunuyor mu?	
Evet, kurum , gezegenel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmaları yapmak isteyen öğrenciler için özel bir araştırma programı veya burs imkânı sunmaktadır. (2 puan)	
Evet, öğrencilerin gezegenel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırmalar yapabileceği fırsatlar vardır; ancak bu, öğrencilerin kendi girişimleriyle boş zamanlarında araştırma yapmalarını gerektirir. (1 puan)	
Hayır, öğrencilerin gezegenel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmetleriyle ilgili araştırmalara katılma fırsatları bulunmamaktadır . (0 puan)	
Verilen Puan:	1

Tıp fakültesi Halk Sağlığı ana bilim dalı gezegensel sağlık ile ilgili araştırma yapmak isteyen öğrencileri araştırma projelerine dahil edebilir veya birlikte araştırma geliştirmeyi değerlendirebilir.

<https://avesis.ktu.edu.tr/yonetilen-tez/5ce73a3b-a3e6-4927-80e4-16a956dabda5/kuresel-iklim-krizi-risk-algisi-olceginin-kikra-gelistirilmesi-gecerlilik-ve-guvenirlilik-calismasi>

4.3. Kurumda öğrencilerin gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık faaliyetleri ve mentorlarla ilgili spesifik bilgilere ulaşabileceği bir web sayfası var mı? Örneğin; tamamlanan projeler, tıp fakültesinde yürütülen güncel girişimler ve potansiyel mentorların iletişim bilgileri.

Evet, kurumda gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık ile ilgili güncel girişimlerin bilgilerini ve potansiyel mentorların iletişim bilgilerini içeren özel bir web sayfası vardır. (2 puan)

Evet, kurumda gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık ile ilgili projeler ve mentorlar hakkında bazı bilgilerin yer aldığı bir web sayfası vardır, fakat temel bilgiler eksiktir. (1 puan)

Hayır, kurumda gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık projeleri veya mentorları bulmak için özel bir web sayfası **yoktur**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Tıp fakültesine özgü gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri alanındaki projeler ve danışmanlar hakkında bazı bilgilere ulaşmak için bir web sayfası yoktur.

4.4. Kurumunuzda, kampüste gezegensel sağlık ile ilgili katılım, akademik çalışmalar ve savunuculuk kültürünü teşvik etmeye adanmış, öğretim üyesi danışmanları tarafından desteklenen kayıtlı öğrenci toplulukları var mı?

Evet, kurumumda gezegensel sağlık veya sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirliğe adanmış ve **fakülte desteği olan** bir öğrenci topluluğu vardır. (2 puan)

Evet, kurumumda gezegensel sağlık veya sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirliğe adanmış bir öğrenci topluluğu vardır fakat **fakülte desteği yoktur**. (1 puan)

Hayır, kurumumda gezegensel sağlık veya sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirliğe adanmış bir öğrenci topluluğu **yoktur**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Fakültemizde böyle bir öğrenci organizasyonu yoktur.

4.5. Müfredat geliştirme ve/veya en iyi sürdürülebilirlik uygulamaları için savunuculuk yapmak üzere, bir bölüm ya da kurumun karar alma kurulunda görev yapan, sürdürülebilirlik çıkarlarını temsil eden bir öğrenci temsilcisi var mı?

Evet, bir bölüm veya kurumun karar alma kurulu/komitesinde görev yapan bir öğrenci temsilcisi vardır. (1 puan)

Hayır, böyle bir öğrenci temsilcisi yoktur. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
<i>Hayır, böyle bir öğrenci temsilcisi yoktur.</i>	

4.6. Son bir yıl içinde, kurumda aşağıdaki kategorilerde bir veya daha fazla ders dışı gezegenel sağlık programı veya girişimi gerçekleştirildi mi? (Her kategori için 1 puan)	Puan
Öğrencilerin organik tarım ve sürdürülebilir gıda sistemlerinde deneyim kazanabildiği projeler (bahçeler, çiftlikler, topluluk destekli tarım (TDT), balıkçılık programları veya kentsel tarım projeleri gibi).	0
Öğrenciler hedef kitle olacak şekilde düzenlenen paneller, konuşma serileri veya benzeri etkinlikler.	0
Öğrencilerin yerel bir çevresel adalet topluluğu üyelerinden doğrudan iklim ve çevresel sorunları öğrenebildiği ve sağlık profesyonellerinin bu toplulukla işbirliği yaparak maruziyetleri ve etkileri nasıl ele alabileceklerini tartıştığı etkinlikler.	0
Öğrencileri hedef alan gezegenel sağlıkla ilgili kültürel sanat etkinlikleri, sergiler veya performanslar.	0
İnsan kaynaklı çevresel etkiler karşısında toplumsal dayanıklılık geliştirmeye yönelik yerel gönüllülük fırsatları.	0
Doğa veya açık hava programları (ör. öğrenciler için yürüyüş, kampçılık, kano veya diğer doğa gezilerini organize eden programlar).	1
<i>Doğa veya açık hava programları, öğrenciler için yürüyüş ve doğa gezileri organize edilmektedir. https://ktudaks.org.tr/ adresinde son bir yıl içinde yapılmış doğa ve açık hava etkinlikleri yer almaktadır.</i>	

Bölüm Toplamı (3 / 15 üzerinden)	20%
---	------------

Kampüs Sürdürülebilirliği

Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, kurumun sürdürülebilirlik girişimlerine sağladığı desteği ve katılımı değerlendirir. Sağlık sektörü, sera gazı emisyonlarının ve yerel, bölgesel ve küresel ekosistemlere zarar veren kirliliğin en büyük kaynaklarından biridir. Sağlık hizmetleri doğası gereği kaynak yoğun bir alan olsa da, sağlık sektörü dünyaya daha sürdürülebilir bir geleceğe öncülük etme konusunda güçlü bir konumdadır. Bu dönüşüm; enerjiyi nereden temin ettiğimizden, altyapımızı nasıl inşa ettiğimize, hangi şirketlere yatırım yaptığımız kadar sistemlerimizin her yönünü dikkatle gözden geçirmemizi gerektirir. Kurumlarımız, kliniklerimiz ve hastanelerimiz sürdürülebilir uygulamalarda standart belirlemeli ve çevresel etkiyi en aza indirme konusunda diğer sektörlerle örnek olmalıdır.

5.1. Kurumunuzda bir Sürdürülebilirlik Ofisi var mı?	
Evet, kampüs sürdürülebilirliğine adanmış birden fazla tam zamanlı personeli olan bir Sürdürülebilirlik Ofisi vardır. Eğer bu ofis tüm kampüse hizmet veriyorsa, hastane için de en az bir sürdürülebilirlik personeli atanmıştır. (3 puan)	
Evet, kampüs sürdürülebilirliğine adanmış bir veya birden fazla tam zamanlı personeli olan bir Sürdürülebilirlik Ofisi vardır, ancak hastane için özel bir personel yoktur . (2 puan)	
Hayır, maaşlı sürdürülebilirlik personeli yoktur , ancak bir sürdürülebilirlik komitesi veya çalışma grubu vardır. (1 puan)	
Hayır, kampüs sürdürülebilirliğini denetlemekle sorumlu hiçbir personel veya komite yoktur . (0 puan)	
Verilen Puan:	2
<i>Karadeniz Teknik Üniversitesine ait "Sıfır Atık Koordinatörlüğü" mevcuttur, bünyesinde çevre sağlık teknikeri, personeli ve diğer sürdürülebilirlikten sorumlu personeller yer almaktadır.</i> https://www.ktu.edu.tr/sifiratik	

5.2. Kurumunuzun kendi karbon ayak izini azaltmaya yönelik planı ne kadar iddialı?	
Kurumun, 2030 yılına kadar karbon nötrlüğe ulaşmayı hedefleyen yazılı ve onaylanmış bir planı vardır. (5 puan)	
Kurumun, 2040 yılına kadar karbon nötrlüğe ulaşmayı hedefleyen yazılı ve onaylanmış bir planı vardır. (3 puan)	
Kurumun, 2040 yılına kadar karbon nötrlüğe ulaşma yönünde beyan edilmiş bir hedefi vardır, ancak bu hedefe ulaşmak için oluşturulmuş bir plan bulunmamaktadır ya da plan yetersizdir . (1 puan)	
Kurum, yukarıda listelenen koşulların hiçbirini karşılamamaktadır . (0 puan)	
Verilen Puan:	1
<i>Karadeniz teknik üniversitesinin "Sıfır Atık" ve "Şehir işbirliği" departmanlarının 2024-2028 Stratejik Hedeflerinde var olup detaylı açıklaması yapılmamıştır. Aşağıda yer alan</i>	

https://www.ktu.edu.tr/dosyalar/tr_JQFYj.pdf Madde 489.2 de yazılı bir şekilde beyan edilmiştir.

5.3. Kurumun öğretim amaçlı kullandığı binalar/altyapı (hastane hariç) yenilenebilir enerji kullanıyor mu?

Evet, kurum binaları %100 yenilenebilir enerji ile çalışıyor. (3 puan)

Kurum binaları enerji ihtiyacının >%80'ini yenilenebilir kaynaklardan (yerinde ve/veya dış kaynaklı) sağlıyor. (2 puan)

Kurum binaları enerji ihtiyacının >%20'sini yenilenebilir kaynaklardan (yerinde ve/veya dış kaynaklı) sağlıyor. (1 puan)

Kurum binaları enerji ihtiyacının <%20'sini yenilenebilir kaynaklardan (yerinde ve/veya dış kaynaklı) sağlıyor. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Karadeniz Teknik Üniversitesi kampüsü içerisindeki güneş enerji panelleri dışında tesis içi yenilenebilir enerji kaynağı bulunmamaktadır.

5.4. Kurumun kampüsünde yeni ve eski binalarda sürdürülebilir bina uygulamaları kullanılmakta mıdır? Yeni binaların tasarımı ve inşası ile eski binaların yenilenmesi, yayımlanmış bir sürdürülebilirlik derecelendirme sistemi ya da bina yönetmeliği/kılavuzuna uygun olarak yapılmakta mıdır?

Evet, kurumun kampüsündeki yeni binalarda sürdürülebilir bina uygulamaları kullanılmakta ve eski binaların büyük **çoğunluğu** daha sürdürülebilir hale getirilmek üzere **yenilenmiştir**. (3 puan)

Kurumun kampüsündeki yeni binalarda sürdürülebilir bina uygulamaları kullanılmakta, ancak eski binaların çoğu **yenilenmemiştir**. (2 puan)

Yeni binalarda sürdürülebilir bina uygulamaları **yetersiz** ya da **eksik** şekilde uygulanmaktadır. (1 puan)

Yeni binaların inşasında sürdürülebilirlik **dikkate alınmamaktadır**. (0 puan)

Verilen Puan:

2

Sağlık Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın öncülüğünde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın yardımı ile 'Kamu-Özel Elele Enerji Verimliliğine' Projesi uygulamaya konulmuştur. Yeni yapılan binalarda LEEDS kriterlerinin azami uygulanması zorunludur. Hastanemize eklenecek yeni binaların inşaatı devam etmektedir ve sürdürülebilirlik kriterleri göz önüne alınmaktadır.

5.5. Kurum, öğrenciler için çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik etmek ve ulaşımın çevresel etkisini azaltmak amacıyla stratejiler uygulamış mıdır?

Evet, kurum güvenli aktif ulaşım, toplu taşıma veya araba paylaşımı gibi **çevre dostu ulaşım seçeneklerini** teşvik eden ve sağlayan stratejiler uygulamıştır ve bu seçenekler öğrenciler

tarafından etkin biçimde kullanılmaktadır. Alternatif olarak, kampüs konumu gereği sürdürülemez ulaşım biçimlerine başvurulmasına zaten gerek yoktur. (2 puan)	
Kurum çevre dostu ulaşım seçenekleri sağlamak için bazı stratejiler uygulamıştır, ancak bu seçenekler erişilebilirlik veya tanıtım açısından yetersizdir . (1 puan)	
Kurum çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik eden veya sağlayan herhangi bir strateji uygulamamıştır . (0 puan)	
Verilen Puan:	0
<i>Tıp fakültesi, çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik etmek ve sağlamak için stratejiler uygulamamıştır.</i>	

5.6. Kurumunuzda organik geri dönüşüm programı (kompost) ve geleneksel geri dönüşüm programı (alüminyum/kağıt/plastik/cam) var mı?	
Evet, kurumda hem kompost hem de geri dönüşüm programları öğrenci ve öğretim üyelerinin erişimine açıktır. (2 puan)	
Kurumda geri dönüşüm veya kompost programlarından yalnızca biri öğrenci ve öğretim üyelerinin erişimine açıktır, ancak ikisi birden mevcut değildir. (1 puan)	
Kurumda kompost veya geri dönüşüm programı bulunmamaktadır . (0 puan)	
Verilen Puan:	2
<i>Evet üniversitemizde hem geri dönüşüm(kompost) hem de geleneksel geri dönüşüm (alüminyum/kağıt/plastik/cam) programı uygulanmaktadır.Öğrenci ve öğretim üyelerinin erişimine açıktır.</i> https://www.ktu.edu.tr/sifiratik/kompost-unitemiz https://www.ktu.edu.tr/dosyalar/sifiratik_OE2dh.pdf	

5.7. Kurum, kampüs yemek ve içecek seçimlerinde (ör. yerel tedarik, azaltılmış et tüketimi, plastik ambalajın azaltılması) sürdürülebilirlik kriterlerini dikkate alıyor mu?	
Evet, kurum yemek ve içecekler için yeterli sürdürülebilirlik gerekliliklerine sahiptir. Buna etsiz günler veya kırmızı etin tamamen kaldırılması da dahildir ve yemek-içecek sürdürülebilirliğini artırmaya yönelik çalışmalara katılmaktadır . (3 puan)	
Yemek ve içecekler için sürdürülebilirlik kılavuzları vardır, ancak bunlar yetersizdir veya isteğe bağlıdır . Kurum yine de yemek-içecek sürdürülebilirliğini artırmaya yönelik çalışmalara katılmaktadır . (2 puan)	
Yemek ve içecekler için sürdürülebilirlik kılavuzları vardır, ancak bunlar yetersizdir veya isteğe bağlıdır . Kurum yemek-içecek sürdürülebilirliğini artırmaya yönelik çalışmalara katılmamaktadır . (1 puan)	
Yemek ve içecekler için hiçbir sürdürülebilirlik kılavuzu yoktur . (0 puan)	
Verilen Puan:	2

KTÜ Beslenme hizmetleri yönergesinde başta atık yönetimi ile ilgili olmak üzere aşağıdaki maddeler bulunmaktadır.

Madde 8 ;

1-e de yeterli ve dengeli porsiyonlar ayarlanıp sıkıntılı bir durum gördüğünde müdahale edilmesi
1-i de Günlük malzeme tartımı yapıp artan yemek miktarına yönelik tutanakları düzenlenmesi
1-l de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca uygulanan mevzuat ve Atık Yönetmeliği uyarınca birimlerden toplanan atıkların düzenli ve doğru bir şekilde toplanmasının sağlanması yer almaktadır.

Bu kriterler yetersiz ve isteğe bağlıdır ancak kurum arttırmaya yönelik çalışmalara katılmaktadır.
https://ktu.edu.tr/dosyalar/yonetim_db2e0.pdf

5.8. Kurum, malzeme tedariki konusunda karar verirken sürdürülebilirlik kriterlerini dikkate alıyor mu?

Evet, kurumun malzeme tedariki için **yeterli** sürdürülebilirlik gereklilikleri vardır ve tedarikte sürdürülebilirliği artırmaya yönelik çalışmalara **katılmaktadır**. (3 puan)

Malzeme tedariki için sürdürülebilirlik kılavuzları vardır, ancak bunlar **yetersizdir** veya **isteğe bağlıdır**. Kurum yine de tedarikte sürdürülebilirliği artırmaya yönelik çalışmalara **katılmaktadır**. (2 puan)

Malzeme tedariki için sürdürülebilirlik kılavuzları vardır, ancak bunlar **yetersizdir** veya **isteğe bağlıdır**. Kurum tedarikte sürdürülebilirliği artırmaya yönelik herhangi bir çalışmaya **katılmamaktadır**. (1 puan)

Malzeme tedariki için hiçbir sürdürülebilirlik kılavuzu **yoktur**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Hayır.

5.9. Kurumda düzenlenen etkinlikler için sürdürülebilirlik gereklilikleri veya kılavuzları var mı?

Kurumda düzenlenen her etkinlik sürdürülebilirlik kriterlerine uymak **zorundadır**. (2 puan)

Kurum, sürdürülebilirlik önlemlerini güçlü şekilde **tavsiye eder** veya teşvik eder, ancak **zorunlu kılmaz**. (1 puan)

Kurum etkinlikleri için herhangi bir sürdürülebilirlik kılavuzu **bulunmamaktadır**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Hayır.

5.10. Kurumunuzda laboratuvar alanlarının çevresel açıdan daha sürdürülebilir hale getirilmesine yardımcı olacak programlar ve girişimler var mı?

Evet, kurum laboratuvar alanlarının çevresel açıdan daha sürdürülebilir hale getirilmesine yardımcı olacak program ve girişimlere sahiptir. (2 puan)	
Laboratuvar alanlarının çevresel açıdan daha sürdürülebilir hale getirilmesine yönelik yönergeler vardır, ancak program veya girişim yoktur. (1 puan)	
Kurumda laboratuvar alanlarını daha sürdürülebilir hale getirmeye yönelik hiçbir çaba yoktur . (0 puan)	
Verilen Puan:	0
<i>Karadeniz Teknik Üniversitesi ve tıp fakültesinin fosil yakıtlardan kurtulmaya yönelik bir politikasına rastlanılmamıştır.</i>	

5.11. Kurumunuzun yatırım portföyü fosil yakıt şirketlerini içeriyor mu?	
Kurum tamamen fosil yakıtlardan yatırımını çekmiş (divestment) ve çekilen fonları yenilenebilir enerji şirketlerine veya kampüsteki yenilenebilir enerji girişimlerine yeniden yatırma taahhüdünde bulunmuştur. (4 puan)	
Kurum tamamen fosil yakıtlardan yatırımını çekmiştir . (3 puan)	
Kurum fosil yakıt şirketlerinden kısmen yatırımını çekmiştir veya tamamen çekmeyi taahhüt etmiştir , ancak hâlen fosil yakıt yatırımları mevcuttur. (2 puan)	
Kurum fosil yakıt şirketlerinden yatırımını çekmemiştir , ancak öğretim üyeleri ve/veya öğrenciler yatırımın geri çekilmesi için örgütlü bir şekilde savunuculuk yapmaktadır. (1 puan)	
Evet, kurumun fosil yakıt şirketlerinde yatırımları vardır ve bunu değiştirmeye yönelik herhangi bir girişim olmamıştır . (0 puan)	
Verilen Puan:	0
<i>Karadeniz Teknik Üniversitesi ve tıp fakültesinin fosil yakıtlardan kurtulmaya yönelik bir politikasına rastlanılmamıştır.</i>	

Bölüm Toplamı (9 / 32 üzerinden)	28.1%
---	--------------

Notlandırma

Bölüme Genel Bakış:

Bu bölüm, karnenin (rapor kartının) notlandırılmasına odaklanmaktadır. Kurum, hem her bir bölüm için hem de genel olarak kurum bazında bir not almıştır. Her bölümdeki puan toplamları hesaplanmış, bölüm için mevcut toplam puana bölünmüş ve bir yüzdeye dönüştürülmüştür. Genel kurumsal not ise bölümlerin notlarının ağırlıklı ortalaması olarak belirlenmiştir; burada müfredat (curriculum) bölümü daha fazla ölçüt içerdiğinden daha yüksek bir ağırlık verilmiştir. Her bölüm ve kurum genelinde alınan yüzdeler puanlar, aşağıdaki tabloya göre harf notlarına dönüştürülmüştür.

Harf Notu*	Yüzdeler
A	80% - 100%
B	60% - 79%
C	40% - 59%
D	20% - 39%
F	0% - 19%

*Her not aralığında, üst %5'lik dilimde (5-9%) olan bir puan "+" alır; alt %5'lik dilimde (0-4%) olan bir puan ise "-" alır. Örneğin, %78'lik bir puan B+ olarak değerlendirilir.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi için Gezegensel Sağlık Notları

Aşağıdaki tablo, Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin bu Gezegensel Sağlık Karnesi (Planetary Health Report Card) kapsamında aldığı bölüm bazlı notları ve genel kurumsal notunu göstermektedir:

Bölüm	Ham Puan %	Harf Notu
Gezegensel Sağlık Müfredatı (30%)	$(34/75) \times 100 = 45.3\%$	C
Disiplinler Arası Araştırma (17.5%)	$(7/17) \times 100 = 41.2\%$	C-
Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk (17.5%)	$(3/14) \times 100 = 21.4\%$	D-
Öğrenci Liderliğinde Gezegensel Sağlık Girişimlerine Destek (17.5%)	$(3/15) \times 100 = 20\%$	D-
Kampüs Sürdürülebilirliği (17.5%)	$(9/32) \times 100 = 28.1\%$	D
Genel Kurumsal Not	$(45.33 \times 0.3 + 41.17 \times 0.175 + 21.42 \times 0.175 + 20 \times 0.175 + 28.12 \times 0.175) = 32.97\%$	D

Rapor Kartı Eğilimleri

Bölüme Genel Bakış

Bu grafik, Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin Gezegenel Sağlık Rapor Kartı (Planetary Health Report Card – PHRC) girişimine katıldığı yıllar boyunca aldığı genel ve bölüm bazlı notlardaki eğilimleri göstermektedir.

Karadeniz Teknik Üniversitesi için Gezegenel Sağlık Karnesi Eğilimleri

